

עדנה גורני

עורכת מדור שירת הסביבה

ציטוט מומלץ

גורני ע. 2017. והילדה גרה באוהל /
שז. אקולוגיה וסביבה 8(4): 98-99.

"על שפת הנחל המזהם איפה שהחרא של האנשים החשובים צף" | צילום: אבי בן זקן

והילדה גרה באוהל / שז

שירת הסביבה

גיליון חורף 2017 / כרך 8(4) / ניהול משק המים

9 בדצמבר, 2017

והילדה גרה באוהל

על שפת הנחל המזהם איפה ש

זשליכים את האשפה כל בוקר ואומרים ברוך שהיננו

לא הגיענו למקום הזה כי אנחנו טובים יותר מהילדה ואנחנו

שאנחנו נכנסים לבנק אנחנו הולכים ישר לאשנב של הוי.אי.פי כי אנחנו

מבינים מה שהילדה לא מבינה אף פעם לא מבינה

יש לנו הרבה נורות

בכל מיני צבעים.

והילדה? הילדה גרה באוהל

על שפת הנחל המזהם איפה ש

החרא של האנשים החשובים

בין המילים

זמינות מים נקיים נחשבת בדרך כלל לנושא טכני-טכנולוגי של בארות, קידוחים, צנרת ולאחרונה גם מתקני התפלה. מתחילת דרכה יזמה וביצעה מדינת ישראל הצעירה מיזמים הנדסיים אדירים כדי להביא מים למקומות שהיו חסרים בהם מים, ולייבש מקומות שהיה בהם עודף מים – כדוגמת מיזם מקורות הירקון והמוביל הארצי וייבוש החולה. אך נגישות למים קשורה גם לנושאים פוליטיים-כלכליים-חברתיים, כמו למשל חלוקה בין מדינות שכנות, הקצאת מים בתוך מדינה לחקלאות ולתעשייה ועוד. שאלות כמו מהי זכות הטבע למים, מדוע מותר למכור מי מעיינות ומי מרוויח מכך, ומי ישלם עבור ניקוי מקורות מים מזוהמים – אינן רק שאלות טכנולוגיות.

מדו"חות של האו"ם עולה כי יותר משני מיליארד בני אדם בעולם סובלים ממצוקת מים. המצב צפוי להחמיר בעקבות גידול האוכלוסייה והחרפת ההשפעה של שינוי האקלים. העניינים ביותר הם הסובלים ביותר ממחסור במים נקיים וזמינים במקום מגוריהם, והדבר נכון גם מבחינה גלובלית וגם בבחינה של כל מדינה ומדינה. במילים אחרות, אי-שוויון סביבתי קשור לאי-שוויון חברתי-כלכלי.

הקשר הגורדי הזה בולט בשירה של שז. הנחל מזוהם כי משליכים אליו אשפה ומי ביוב. הילדה שגרה באוהל על שפת הנחל המזוהם היא ילדה שחיה בעוני – בסביבה מזוהמת, ללא נגישות למים נקיים וללא סיכוי להגיע לבנק, ובוודאי לא לאשנב של הון-איי-פי בבנק. הילדה שגרה באוהל על שפת הנחל, רואה את האשפה הצפה במים יחד עם "החרא של האנשים החשובים". הציפה הזאת מזכירה את הביטוי "שקר צף על פני המים". השקר מורכב ממספר שקרים: מהשקר של "האנשים החשובים" העושים את צרכיהם בדיוק כמו פשוטי העם, אך מרגישים עצמם טובים יותר; מהשקר של חלוקת המשאבים שאיננה שוויונית; מהשקר של המדינה שפועלת לרווחת כל תושביה – אך יותר לרווחת "האנשים החשובים"; מהשקר של השלכת האשפה והביוב "רחוק מהעין רחוק מהלב" – אך הזיהום נשאר איתנו ולא נעלם. לשון השיר הבוטה מעצימה את ההתנגדות לזיוף ולייפוי. הילדה, כמו הילד בסיפור "בגדי המלך החדשים", רואה מבעד לשקרים.

מקורות

1. שז. 2005. "והילדה גרה באוהל". מטעם – כתב עת לספרות ומחשבה רדיקלית 4.